

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2023 - 8714
Den 8. januar 2024

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 251 (Alm. del), som Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg har stillet til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri den 11. december 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Søren Egge Rasmussen (EL).

Spørgsmål nr. 251 (Alm. del) fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

"I dagsordenen til mødet den 30. november 2023 i forligskredsen bag landbrugsaftalen findes der i bilag 1.1 en oversigt over status på indsatser aftalt i landbrugsaftalen. Vil ministeren uddybe, hvilke reduktioner der allerede er realiseret, og hvilke der stadig udestår, for hvert enkelt af følgende indsatser, som bidrager til kvælstofindsatsen?

- Indsats 3 Udtagning af lavbundsjord: Hvor mange tons kvælstofreduktioner er allerede realiseret?
- Indsats 4 Ekstensivering af lavbundsjord: Hvor mange tons kvælstofreduktioner er allerede realiseret?
- Indsats 5 Privat skovrejsning: Det fremgår, at indsatsen er udført. Er den planlagt eller allerede realiseret? Og er der dokumentation for kvælstofreduktionen?
- Indsats 7 Kollektive virkemidler: Det fremgår, at indsatsen er udført. Er den planlagt eller allerede realiseret? Og er der dokumentation for kvælstofreduktionen?
- Indsats 8 Målrettet regulering: Det fremgår, at indsatsen er udført. Er den planlagt eller allerede realiseret? Og er der dokumentation for kvælstofreduktionen?
- Indsats 12 Implementering af EU's landbrugspolitik: Det fremgår, at indsatsen er udført (på nær bioordninger). Er den planlagt eller allerede realiseret? Og er der dokumentation for kvælstofreduktionen?"

Svar

Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af 4. oktober 2021 (landbrugsaftalen) indeholder en ambition om at udtage 100.000 hektar kulstofrige lavbundsjorder inkl. randarealer i 2030 (indsats 3). Der er på nuværende tidspunkt ca. 38.600 hektar lavbundsprojekter i proces. Heraf udgør 187 hektar færdigetablerede projekter, mens ca. 6.200 hektar er under realisering.

Udtagning af kulstofrige lavbundsjord er primært målrettet reduktionen af klimagasser fra dyrkede lavbundsjord. Lavbundsprojekter bidrager dog også til reduktion af kvælstofudledningen. Ifølge Miljøstyrelsen svarer de 187 hektar færdigrealiserede lavbundsprojekter til en beregnet kvælstofreduktion på ca. 2,6 t kvælstof.

Ekstensivering med slæt på kulstofrige lavbundsarealer (indsats 4) er primært en klimainsats, der har til formål at mindske udledningen af klimagasser fra lavbundsjord i omdrift. Der er dog også en kvælstofeffekt af at ekstensivere lavbundsjord svarende til 13,05 kg kvælstof pr. hektar årligt. Bioordningen ekstensivering med slæt er en etårig ordning, og kvælstofreduktionen af projekterne kan derfor kun opgøres for ét år ad gangen. I 2022 blev der ekstensiveret 4.890 hektar, hvilket svarer til en kvælstofreduktion på ca. 63,8 t kvælstof. I 2023 blev der ekstensiveret 6.300 hektar svarende til en kvælstofreduktion på ca. 82,2 t kvælstof.

Privat skovrejsning (indsats 5) og de kollektive virkemidler i øvrigt (indsats 7) er i det bilag 1.1, der er henvist til, angivet som grønne. Konkret betyder det, at tilskudsordningerne for de kollektive virkemidler (kvælstofvådområder, minivådområder, privat skovrejsning og lavbundsprojekter) har været åbne for ansøgning 2023, og at de åbner hvert år frem til og med 2027 som forudsat i landbrugsaftalen.

Målrettet regulering (indsats 8) er en etårig ordning, der er blevet udbudt hvert år siden 2020. I målrettet regulering indgår en frivillig, kompenseret ansøgningsrunde, som kan efterfølges af et obligatorisk, ikke-kompenseret krav, hvis den frivillige runde ikke resulterer i tilstrækkelig indsats. Landbrugerne kan anvende efterafgrøder og en række alternative virkemidler (mellemafgrøder, tidlig såning af vinterafgrøder m.v.) til at levere indsatsen. De virkemidler, landbrugerne kan vælge i ordningen, sikrer etårige effekter, hvorfor målrettet regulering forudsættes gennemført hvert år for at sikre den påkrævede effekt.

I 2023 var indsatsbehovet for den målrettede regulering på ca. 3.500 ton kvælstof. Såfremt landbrugerne kun løste indsatsen med efterafgrøder svarede dette til, at de skulle udlægge ca. 373.000 hektar. Efter den frivillige runde udestod håndtering af ca. 3 pct. af indsatsbehovet. Denne udestående indsats blev udmøntet som et obligatorisk krav samme år.

Forventningerne til effekt af efterafgrøder og alternativer følger generelt af rådgivning fra Aarhus Universitet. Det bemærkes dog, at der i rapporten *Virkemidler til reduktion af kvælstofbelastningen af vandmiljøet* fra Aarhus Universitet¹, som i øvrigt danner grundlag for omregningsfaktorerne, som anvendes i kvælstofreguleringen, ikke fremgår en konkret effekt af virkemidlet randzoner, som indgår i den målrettede regulering. Der pågår løbende et arbejde med at konsolidere omregningsfaktorerne for kvælstofvirkemidlerne, herunder randzoner. Alternativet anvendes kun i meget begrænset omfang og vurderes på den baggrund ikke at have indvirkning på modellens samlede kvælstofeffekt.

---

¹ Eriksen, J., Thomsen, I. K., Hoffmann, C. C., Hasler, B., Jacobsen, B. H. 2020. Virkemidler til reduktion af kvælstofbelastningen af vandmiljøet. Aarhus Universitet. DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug. 452 s. – DCA rapport nr. 174 <https://dcapub.au.dk/djfpdf/DCArapport174.pdf>

Fsva. implementeringen af EU's landbrugspolitik i Danmark (indsats 12), som bl.a. dækker konditionalitet (herunder GLM-krav) samt bioordningerne miljø- og klimavenligt græs, økologisk arealstøtte og biodiversitet og bæredygtighed gælder generelt, at der er tale om en ny reform med virkning fra 2023. Da de fysiske kontroller fortsat pågår for ordninger med virkning i 2023, foreligger der endnu ikke endelige tal for opnåede effekter. Indsatser, som relaterer til implementering af konditionalitet er en del af EU-regelrammen (herunder GLM-krav om udlægning af mindst fire pct. af omdriftsareal afsat til ikke-produktive landskabstræk) og forventes indfriet om end den specifikke arealsammensætning kan variere for de konkrete effekter. Konditionalitet forventes derfor at opnå 340 t kvælstof og direkte landbrugsstøtte 360 t kvælstof i 2027, som forudsat i landbrugsaftalen.

Under implementering af EU's landbrugspolitik er der i det bilag 1.1, der henvises til, endvidere angivet kvælstofeffekt for bioordningerne miljø- og klimavenligt græs samt biodiversitet og bæredygtighed. Ordningerne har i 2023 været søgt for et lavere beløb end det budgetterede. N-effekten ved søgningen i 2023 forventes således, før kontrollerne er endelig opgjort, for miljø- og klimavenligt græs at udgøre 178 t kvælstof, ud af de forudsatte 250 t kvælstof. For bioordningen biodiversitet & bæredygtighed forventes kvælstofeffekten, før kontrollerne er endelig opgjort, at udgøre 205 t kvælstof ud af de forudsatte 600 t kvælstof. Det bemærkes, at opgørelsen af kvælstofeffekter er forbundet med usikkerhed og afhænger bl.a. af den geografiske placering af indsatserne. Der er i forligskredsen bag landbrugsaftalen godkendt ændringer af bioordningerne gældende fra 2024 med henblik på at sikre afløb.

Jacob Jensen

/

Anders Christiansen